

Utlåtande 2009:209 RVII (Dnr 325-2944/2008)

Tidtabell för att avskaffa hemlösheten

Motion av Karin Rågsjö m.fl. (v) (2008:95)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande
Motion (2008:95) av Karin Rågsjö m.fl. (v) om Tidtabell för att avskaffa
hemlösheten anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Ulf KristerSSon anför följande.

Ärendet

Karin Rågsjö m.fl. (v) tar i en motion (2008:95) upp att staden måste förbättra sitt arbete mot hemlöshet genom att bland annat fastställa en tidplan för att få bukt med hemlösheten, bygga fler billiga hyresrätter, förebygga att hemlöshet uppkommer, genomföra brukarundersökningar och att följa upp hemlösheten kontinuerligt.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden, Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd, Östermalm stadsdelsnämnd. Föreningen Ny Gemenskap, Föreningen Stockholms hemlösa och Stockholms stadsmission.

Föreningen Stockholms hemlösa har inte inkommit med svar på remissen.

Stadsledningskontoret anser att en tidsbegränsad plan kan innebära att arbetet inte får det utrymme som det borde eftersom målet är att komma till rätta med hemlösheten nu.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden framhåller att socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden under 2008 uttalade som mål att minska den akuta hemlösheten till hälften på fem år och satte en nollvision på 10 år.

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd anser att socialtjänsten ensam inte har de verktyg som behövs för att lösa problem med bristen på bostäder för svaga hushåll.

Östermalms stadsdelsnämnd anser att det i de flesta sammanhang är av stor betydelse att samverka både internt och externt för att uppnå önskade resultat. Detta gäller även arbetet med att minska och förebygga hemlöshet.

Föreningen Ny Gemenskap anser att det kan vara en god strategi att minska antalet natthärbärgen till förmån för andra boenden.

Stadsmissionen anser att den referensgrupp som föreslås bör, utöver hemlösa, frivilligorganisationer och politiker från alla partier, även inkludera representanter från forskarvärlden och privata aktörer.

Mina synpunkter

Hemlöshet är sedan länge, oavsett politisk majoritet, en högt prioriterad fråga i Stockholms stads arbete att minska utanförskapet. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har tagit fram åtgärder och planerat sin verksamhet för de kommande åren. Nämnden beslutade under 2007 om en ”Ny inriktning i arbetet mot hemlöshet”. Nämnden prioriterade insatser gällande tre områden: 1) insatser för att hjälpa de barn och ungdomar som helt eller periodvis bor utanför hemmet på grund av svåra problem i bl.a. hemmiljön, 2) individuellt riktat stöd till dem som ständigt återkommer till härbärgen, 3) öka tillgången på försöks- och träningslägenheter för de hemlösa som är på väg mot en egen bostad.

Under 2008 uttalade nämnden som mål att minska den akuta hemlösheten till hälften på fem år och satte en nollvision på 10 år.

Några exempel på stadens arbete mot hemlöshet är de hemlöshetscenter som staden tillsammans med landstinget håller på att inrätta för att skapa en effektivare vårdkedja för de mest utsatta. Staden har under året inrättat en hemlöshetsjour som ger möjlighet till en individuell handlingsplan för dem som bor på stadens härbärgen. Tillsammans med företrädare för frivilligorganisationerna och de privata entreprenörerna förbereder förvaltningen en metod- och kompetensutvecklingssatsning riktad till personal som arbetar med

hemlösa. I förslag till budget för 2010 aviseras ytterligare resurser till arbetet mot hemlöshet samt en stadsövergripande översyn av Enheten för hemlösas arbete och samarbete med stadsdelarna. Även ytterligare resurser för att motverka vräkningar finns med i förslag till budget för 2010.

Ett nära samarbete mellan socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna finns idag med kontaktpersoner från varje stadsdelsförvaltning samtidigt som regelbundna möten sker med andra viktiga aktörer i staden så som exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, bostadsförmedlingen och de kommunala bostadsbolagen med flera.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2008:95) Tidtabell att avskaffa hemlösheten av Karin Rågsjö m.fl. (v)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Roger Mogert* (s) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2008:95) av Karin Rågsjö m.fl. (V) om Tidtabell för att avskaffa hemlösheten bifalles.
2. Därutöver vill vi framföra följande.

Hemlöshet är oacceptabelt i ett välfärdssamhälle. Ändå lever 3 081 personer i Stockholms stad i hemlöshet, varav drygt 400 är akut hemlösa eller uteliggare. Trots goda föresatser både hos tidigare och nuvarande politiska majoritet minskar inte hemlösheten mer än marginellt. Låt oss ta fasta på det som förenar och samla de goda insatser som ändå utförs idag till ett parti-, myndighets- och organisationsöverskridande arbete som kompletterar och förstärker varandra. Vi bör lova att försöka avskaffa hemlösheten på fem till tio år. Målet måste sättas högt både för att hemlösheten är så ovärdig, för att inte fler unga ska drabbas och för att vår rika stad faktiskt borde kunna nå målet om vi lovar att aldrig tappa fokus.

Om vi ska lyckas måste vi angripa hemlösheten både med hjälp av förebyggande arbete innan problemen uppstår och genom aktiva insatser när behovet har uppstått. Om vi ska lyckas måste alla stadens nämnder och styrelser ha det gemensamma målet att avskaffa hemlösheten för var och en av de 3 081 personer som idag inte får plats i vårt välfärdssamhälle. Om vi ska lyckas måste staden samverka med landstinget, frivilligorganisationer, privata hyresvärdar och andra aktörer som var och en har sin pusselbit att lägga för att nå målet om en nollvision.

För att lösa hemlösheten krävs en stark mobilisering av tillgängliga resurser, samordnade genom en stadsövergripande planering och med tydliga mandat och utvärderingsbara delmål. Glädjande nog har motionen i stora delar fått mycket starkt stöd i de yttranden som har lämnats från Stadsmissionen och Ny Gemenskap. Arbetet med att lösa hemlösheten måste utgå från att de hemlösa har mycket att bidra med och ska ges inflytande i hela processen, genom bland annat brukarundersökningar, hearings och referensgrupper. Det betyder att en del av de insatser som föreslås i motionen kanske kommer att ersättas av annat.

Vi måste trimma stadens organisation, använda evidensbaserade metoder, ta hjälp av forskare, erfarna socialarbetare och föra en ständig dialog med frivilligorganisationerna. Alla gråzoner som berör hemlösheten måste klargöras genom riktlinjer och rutiner. Uppsökande arbete utökas och de hemlösa som behöver vård och behandling ska få den hjälp de behöver. Staden ska ta sitt bostadsförsörjningsansvar och se till att det finns tillräckligt många billiga och bra hyresrätter. Alternativa boenden behöver också tas fram. Stödboenden, boendestöd, budget- och skuldrådgivning, sociala kooperativ och mötesplatser ska byggas ut. Parallellt med allt detta måste nästa generation hemlösa förebyggas genom att staden stärker den sociala barnavården i linje med BUSS-utredningens intentioner.

Det sker idag en rad insatser mot hemlöshet som vi tycker är bra. Det stora problemet är dock att de insatser som görs tappar verkan när det inte finns en helhetssyn.

Den moderatstyrda majoriteten bedriver idag en politik som innebär att det blir svårare för människor att hitta en bostad i Stockholm, och svårare för de som blivit hemlösa att ta klivet tillbaka in på bostadsmarknaden. För att alla ska få någonstans att bo behöver tillgången på bostäder öka. Vi vet att bostadsbyggandet det senaste året har minskat i Stockholm och att de lägenheter som har byggts till största delen har varit bostadsrätter. Den stora utförsäljningen av allmännyttan har också bidragit till att minska möjligheterna att ge hemlösa chansen till en ny tillvaro.

Hemlösheten kan inte enbart ses som en socialtjänstfråga. Problematiken är komplex och berör flera nämnder i staden. Det behövs ett helhetsgrepp och det behövs samverkan.

Dessutom behövs det erforderliga resurser. Månad efter månad ser vi i socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden ökande underskott för enheten för hemlösa och vi vet att läget för stadens budget- och skuldrådgivning är mycket allvarligt. Det är fullständigt oacceptabelt att vissa stadsdelar har väntetider på upp till 1,5 år eller till och med in-tagningsstopp.

Hemlösheten i Stockholm går att avskaffa om viljan finns.

Reservation anfördes av borgarrådet *Yvonne Ruwaida* (mp) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att

1. i huvudsak tillstyrka motionen
2. därutöver anförda följande

Stockholms hemlöshetssituation har tyvärr varit relativt oförändrad under många år och kräver ett nytänkande, både när det gäller boende för och stöd till hemlösa. Ett tryggt eget boende är en förutsättning för att kunna verka utifrån sina mänskliga rättigheter. Likt mat, kläder och utbildning är bostad en grundläggande mänsklig rättighet.

Trappstegsmetoden och biståndsbedömningar med korta mellanrum utgår från ett behov hos socialtjänsten, men det är ett hinder för den boende. Vårt nuvarande system för stöd till hemlösa är ineffektivt, dyrt och skapar ett permanent utanförskap. Hemlösa stockholmare ska inte slussas in på en parallell boendemarknad. För att de ska kunna fokusera på att bryta sitt utanförskap behöver de en trygg bostad att utgå från.

Staden bör utreda en lösning där en offentligt ägd verksamhet får i uppdrag att köpa och förmedla bostäder till dem som av egen kraft inte kommer in på den ordinarie bostadsmarknaden.

En sådan organisation ska ha ett nära samarbete med privata hyresvärdar och allmännyttiga bostadsföretag och kunna köpa delar av bostadsbestånd eller hyreshus för förmedling till hemlösa. Denna modell skulle skapa större möjligheter att skraddarsy lösningar, med olika typer av stödinsatser för de med missbruk, behov av psykiatrisk vård eller med annan problematik.

För att förebygga hemlöshet behövs vidare en rad andra insatser. Förbättrad och mer tillgänglig missbruksvård och psykiatrisk vård, god tillgång på skuldrådgivning och bra boendestöd är mycket viktigt. Ett förbättrat samarbete med skola, socialtjänst, ungdomsmottagningar m.fl. behövs också, för att förebygga att unga blir hemlösa.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande

Motion (2008:95) av Karin Rågsjö m.fl. (v) om Tidtabell för att avskaffa hemlösheten anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Stockholm den 18 november 2009

På kommunstyrelsens vägnar:
ANN-KATRIN ÅSLUND

Ulf Kristersson

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Roger Mogert, Malte Sigemalm, Mirja Räihä Järvinen, och Teres Lindberg* (alla s) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s) och (v) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Emilia Hagberg* (mp) med hänvisning till reservationen av (mp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Karin Rågsjö m.fl. (v) tar i en motion (2008:95) upp att staden måste förbättra sitt arbete mot hemlöshet genom att bland annat fastställa en tidplan för att få bukt med hemlösheten, bygga fler billiga hyresrätter, förebygga att hemlöshet uppkommer, genomföra brukarundersökningar och att följa upp hemlösheten kontinuerligt.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, Föreningen Ny Gemenskap, Föreningen Stockholms hemlösa och Stockholms stadsmission.

Föreningen Stockholms hemlösa har inte svarat på remissen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 20 mars 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar motionärernas uppfattning att det är viktigt att minska och om möjligt eliminera hemlösheten i staden.

Motionärerna vill att staden upprättar en tydlig stadsövergripande plan för att avskaffa hemlösheten på fem år. Ett av de prioriterade målen i budgeten för år 2009 är arbetet mot hemlöshet. Årligen ska alla nämnder ta fram en verksamhetsplan där de brutit ner kommunfullmäktiges mål. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden, som är den nämnd som har det kommunövergripande ansvaret för hemlöshetsfrågor, har tagit fram åtgärder och planerat sin verksamhet för året som följer. De har i sin verksamhetsplan för året beskrivit en rad åtgärder och aktiviteter för att komma till rätta med den hemlöshet som finns. Samtliga nämnder tar även fram en tre års plan där de tar upp strategiska frågor kring verksamheten. Dessa planer anser stadsledningskontoret vara tillräckliga för att säkerställa att arbetet prioriteras vilket kommunfullmäktiges budgeten också anger. Stadsledningskontoret anser att en tidsbegränsad plan kan innebära att arbetet inte får det utrymme som det borde eftersom målet är att komma till rätta med hemlösheten nu.

Vidare vill motionärerna att hemlöshetsarbetet rapporteras till kommunfullmäktige tre gånger per år samt att en större uppföljning görs efter två år. Uppföljning av stadens verksamheter görs i tertialrapport 1 och 2 samt årsredovisningen därmed sker uppföljning tre gånger per år. Vart annat år följer socialtjänst- och arbetsmarknads-

nämnden upp antalet hemlösa samt orsaken till förändringar inom gruppen vilket motsvarar motionärens förslag om att en större uppföljning ska göras vartannat år.

Motionären efterlyser att en referensgrupp med bland annat hemlösa, politiker från alla partier och frivilligorganisationer som tar fram konkreta förslag och följer genomförandet bildas. Kommunstyrelsen har sedan 2001 en samordningsgrupp för utbyggnad av särskilda boendeformer. Gruppens uppgift har varit att bevaka att utbyggnad sker på ett kostnadseffektivt sätt och att lokala behov inte begränsar stadens samlade behov. Gruppen har inte sammanträtt efter valet 2002. Efter anpassning till stadens nuvarande organisation har denna tjänstemannagrupp nyligen aktiverats. Därmed finns ett forum för en central bedömning av olika projekt. Tillsammans med den genomförandegrupp för planering av särskilda boendeformer för hemlösa, som leds av socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden tjänstemannagrupp och som ska bedöma lokalärenden från stadsdelsnämnderna som ska underställas kommunstyrelsens ekonomiskutskott, har staden en bra och effektiv organisation för att på olika nivåer bereda beslut i dessa frågor.

Vidare vill motionären att staden ska ta fram en kraftfull organisation för att samordna och följa upp hemlöshetsarbetet i alla berörda nämnder och styrelser. Inom området hemlöshet agerar en mängd aktörer i staden, kommunens socialtjänst, landstingets beroendevård samt psykiatri och frivilligorganisationer. Samtliga aktörer arbetar mycket aktivt, enskilt och i samverkan med andra för att minska hemlösheten i staden. Det är socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden som har det kommunövergripande ansvaret för hemlöshetsfrågor och följer upp samt samordnar detta arbete. Denna organisation är enligt stadsledningskontoret den bästa tänkbara eftersom kompetensen för att tillsammans med stadsdelsnämnderna lösa frågorna finns inom socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden.

Motionärerna vill att staden inleder arbete med en brukarundersökning bland hemlösa. Det är enligt stadsledningskontoret socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens ansvar att besluta om vilka metoder som används vid arbetet för att minska hemlösheten eftersom nämnden har det kommunövergripande ansvaret.

Motionären vill att det avsätts ytterligare medel för att kunna förverkliga planen att avskaffa hemlöshet. I dagsläget är arbetet mot hemlöshet redan prioriterat. I budget 2009 står att förebyggande insatser och olika stöd- och vårdboenden ska utvecklas och alla hemlösa omfattas av tak över huvudet garantin. Ur avsättningen på cirka 80 miljoner kronor för ny- och tillbyggnad av särskilda boenden för hemlösa som är psykiskt funktionsnedsatta kan nämnderna direkt i tertialrapporterna även söka medel för förebyggande insatser. Insatserna bör användas till bland annat utveckling av evidensbaserade metoder för övergången från institution till eget boende samt utveckla stadens boendestöd och modeller för en effektivt budget- och skuldrådgivning till målgruppen. Stadsledningskontoret anser att en avsättning för att avskaffa hemlöshet redan är gjord.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att motion (2008: 95) av Karin Rågsjö med flera (v) får anses besvarad med hänvisning till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2009 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Karin Rågsjö (v) och Abdo Goriya m.fl. (s), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Stefan Nilsson (mp), *bilaga 1*.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 5 juni 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Under många år har det skett en rejäl utveckling inom hemlöshetsområdet; exempelvis infördes tak-över-huvudet-garantin 1999, många nya boendeplatser inom stöd- och omvårdnadsboenden har byggts ut, antalet försöks- och träningslägenheter har utökats, evidensbaserade metoder i arbetet med hemlösa har utvecklats m.m.

Enligt stadens räkningar har det skett en viss minskning av antalet hemlösa under senare år. Antalet personer som var hemlösa år 2004 var 3 363, att jämföra med 3 081 år 2008, dvs. en minskning med cirka 280 personer.

De senaste åren har ytterligare insatser gjorts inom staden för att utveckla verksamheten inom hemlöshetsområdet. Gemensamma beroendemottagningar med landstinget har tillkommit; vid Enheten för hemlösa samt vid ett stort antal stadsdelsförvaltningar som har gått ihop två eller tre. Staden har inrättat en hemlöshetsjour som ger alla boende på härbärge en möjlighet till en individuell handlingsplan. Planering pågår för ett hemlöshetscenter som ska samordna fler verksamheter, bland annat Enheten för hemlösa, Uppsökarenheten, landstingets psykiatriska mobila team (S:t Göran), landstingets vårdcentral för hemlösa (Hållpunkt), delar av landstingets psykiatri och beroendevård. Vidare förbereder förvaltningen tillsammans med företrädare för frivilligorganisationerna och de privata entreprenörerna för en metod- och kompetensutvecklingssatsning riktad till personal som arbetar med hemlösa, bland annat socialsekreterare, boendestödjare, personal på stöd- och omvårdnadsboenden.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har uppdraget att vara pådrivande i arbetet för att minska hemlösheten. Hemlösheten kan dock inte ses som en socialtjänstfråga enbart. Problematiken är komplex och berör flera nämnder i staden.

Hösten 2007 beslutade socialtjänstnämnden om en ”Ny inriktning i arbetet mot hemlöshet”. Nämnden prioriterade insatser gällande tre områden: 1) insatser för att hjälpa de barn och ungdomar som helt eller periodvis bor utanför hemmet på grund av svåra problem i bl.a. hemmiljön, 2) individuellt riktat stöd till dem som ständigt återkommer till härbärgen, 3) öka tillgången på försöks- och träningslägenheter för de hemlösa som är på väg mot en egen bostad.

Under 2008 uttalade nämnden som mål att minska den akuta hemlösheten till hälften på fem år och satte en nollvision på 10 år. För att detta mål ska nås behövs fortsatt kraftfulla satsningar inom en rad områden.

Förvaltningen kommenterar nedan de förslag som motionärerna lyfter fram.

Upprätta en tydlig stadsövergripande plan för att avskaffa hemlösheten på fem år

Förvaltningen anser att en stadsövergripande plan kan ha fördelar. Hemlöshetsproblematiken är komplex och måste ses utifrån ett brett perspektiv, och inte enbart som en angelägenhet för kommunens socialtjänst. Hemlöshet är både ett individuellt och ett strukturellt problem som kräver lösningar av många samverkande aktörer; socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden, stadsdelsnämnder, övriga nämnder i staden, de kommunala och privata bostadsbolagen, landstingets beroendevård och psykiatri, frivilligorganisationer och privata entreprenörer m.fl.

Förvaltningen tillstyrker förslaget att kommunfullmäktige beslutar om en stadsövergripande plan och menar att stadsledningskontoret bör få i uppdrag att utreda hur denna plan ska utformas och vad den ska innehålla.

Inleda arbetet med en brukarundersökning bland hemlösa

Rågsjö m.fl. föreslår att en brukarundersökning bland hemlösa ska göras av socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden i samverkan med stadsdelsnämnderna. De vill att denna brukarundersökning ska ligga till grund för arbetet med att ta fram den stadsövergripande planen.

Förvaltningen anser att det finns ett stort värde av att få bättre kunskap om vad brukarna själva önskar. Enheten för hemlösa har genom åren på olika sätt arbetat både med brukarråd och med brukarkonferenser, med goda resultat. Nyligen genomfördes också en brukarundersökning vid stadens dagverksamheter för hemlösa. Några huvudteman som framkom i denna undersökning var: De öppna verksamheterna är uppskattade och fungerar som betydelsefulla mötesplatser. Gästerna önskar sig dock ett ökat öppethållande, framförallt under senare delen av dagen. Man saknar också i hög grad meningsfull sysselsättning. Personer som genomgår behandling i metadon- och subutexprogram saknar strukturerad sysselsättning och/eller samtalsterapi.

Förvaltningen har genom olika former av brukarmedverkan fått fram värdefull kunskap för sitt nuvarande arbete med hemlösa. Det är viktigt att de lärdomar som kommit fram i detta arbete tas till vara vid en ny brukarundersökning.

Bilda en referensgrupp med hemlösa, politiker och frivilligorganisationer, som tar fram konkreta förslag och följer genomförandet

Med brukarundersökningen som grund vill Rågsjö m.fl. att en referensgrupp ska bildas för att ta fram en femårsplan i arbetet för att få bort hemlösheten.

Som nämnts ovan arbetar förvaltningen med brukarundersökningar och har positiva erfarenheter av detta. Om kommunfullmäktige bifaller motionen anser förvaltningen att en brukarundersökning med fördel kan föregå upprättandet av en stadsövergripande plan.

Ta fram en kraftfull organisation i staden för att samordna och följa upp hemlöshetsarbetet i alla berörda nämnder och styrelser

Motionärerna önskar inrätta hemlöshetskoordinatorer i alla stadsdelsnämnder och eventuellt också i andra nämnder och styrelser. Därtill en stadsövergripande hemlöshetssamordnare.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har det pådrivande ansvaret och har under flera år byggt upp ett nära samarbete med stadsdelsförvaltningar och andra nämnder m.fl. Samordnaren för hemlöshetsfrågorna har ett nätverk av kontaktpersoner från varje stadsdelsförvaltning som har sammanträde två gånger per år. Därutöver har förvaltningen regelbundna nätverksmöten med ansvariga inom stadsdelsförvaltningarna gällande missbruk, socialpsykiatri och ekonomiskt bistånd – frågor som berör hemlöshetsproblematiken. Förvaltningen samarbetar även med andra delar av stadens organisation gällande hemlöshetsfrågorna, t.ex. exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, fastighetskontoret, trafikkontoret, bostadsförmedlingen och de kommunala bostadsbolagen. Därutöver sker ett nära samarbete med flera av landstingets verksamheter samt även med de privata bostadsbolagen.

I förslaget om en central hemlöshetssamordnare i staden måste detta beläggas i relation till det uppdrag som åligger socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden. Det är angeläget att roll- och ansvarsfördelningen liksom mandat tydliggörs.

Avsätta ytterligare medel för att kunna förverkliga planen att avskaffa hemlösheten

Rågsjö m.fl. önskar att deras förslag till hemlöshetssatsning finansieras genom de investeringsmedel på cirka 85 mkr som finns centralt i staden. De anser att ytterligare medel bör ges till planerade och nya investeringar i bostadsbolagen samt till ökade budgetramar inom individ- och familjeomsorgen.

I ärendet ”Stimulans för Stockholm”, som kommunfullmäktige beslutade om 30 mars i år, ska investeringsmedlen i fortsättningen även beviljas till insatser och åtgärder som utvecklar det förebyggande arbetet såväl kvantitativt som kvalitativt. Det framgår vidare att insatserna bör gälla bl.a. utveckling av evidensbaserade modeller för övergången från institution till eget boende, utveckling av stadens boendestöd samt framtagande av modeller för en effektivare budget- och skuldrådgivning riktad till målgruppen. Detta är en välkommen förändring som ger förvaltningen möjligheter att söka medel även för annat än utbyggnad av boenden. Enligt ärendet ska stadens förvaltningar lämna in sina ansökningar i samband med tertiäl 1 och 2 i år.

Nämnden har i tertiälrapport 1/2009 ansökt om medel för två projekt, dels ett som ska underlätta för boende på institution att flytta till eget boende, dels ett som gäller en metod- och kompetensutvecklingssatsning inom området hemlöshet. Vidare planerar förvaltningen för fler projektansökningar i samband med tertiälrapport 2/2009. Ett av dessa projekt ska gälla ett förstärkt arbete med unga vuxna som riskerar hemlöshet.

Rapportera hemlöshetsarbetet till kommunfullmäktige tre gånger per år

Motionärerna föreslår att det pågående arbetet regelbundet rapporteras i varje nämnd och styrelse samt även till kommunfullmäktige tre gånger per år.

Förvaltningen menar att detta förslag är nära knutet till hela motionens innehåll och

förslag. Med en organisationsförändring enligt motionärernas förslag följer naturligt en regelbunden rapportering till kommunfullmäktige.

Göra en större uppföljning efter två års arbete

Rågsjö m.fl. önskar att en större uppföljning görs efter två års arbete.

Förvaltningen anser att även denna fråga bygger på att motionen helt eller delvis bifalls. I förvaltningens nuvarande arbete inom området hemlöshet pågår regelbundet en uppföljning av arbetet, bland annat årsvis i:

- Verksamhetsberättelsen
- Tertial 1 och 2
- Lägesrapport
- Boendetrappan

Därtill följs arbetet upp internt inom varje berörd enhet/avdelning inom förvaltningen.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 26 mars 2009 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Magnus Dannqvist m.fl. (s), Rosa Lundmark (v) och Jonas Eklund (mp), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 februari 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Hemlöshetsfrågan är komplex och berör många samhällsområden. Socialtjänsten ensam har inte de verktyg som behövs för att lösa problem med bristen på bostäder för svaga hushåll. Bostadsförmedlingen avslår ofta ansökningar om social förtur och hänvisar till försöks- och träningslägenheter trots att dessa lägenheter ska vara till för personer med missbruks-, psykiska eller andra liknande problem. Tillgången till försöks- och träningslägenheter behöver också öka samt möjligheten att ta över förstahandskontrakt. Det har blivit svårare att bli godkänd som hyresgäst då kraven för att bli godkänt har ökat.

I den kartläggning som genomfördes den 15 april 2008 fanns de 275 hemlösa i Enskede-Årsta-Vantör. Att vara hemlös enligt stadens definition behöver inte innebära att man är uteliggare utan en hemlös kan också ha en träningslägenhet, bo på institution eller ha ett hotellhemsboende. Man kan också tillfälligt bo hos släkt, kompisar/bekanta eller ha kortare andrahandskontrakt. Andra bor på härbärgen eller andra akutboenden. Stadens tak-över-huvudgaranti garanterar just detta att man har rätt till övernattning för att undvika att sova ute eller i portuppgångar. Det är förvaltningens uppfattning att de personer som saknar egen bostad och tillhör stadsdelsområdet alla

har möjlighet till tak över huvudet. På längre sikt handlar det naturligtvis om att försöka hitta ett mer permanent boende.

Det är angeläget att utveckla arbetet med budget- och skuldrådgivning kring familjer och ensamstående vuxna som hotas av vräkning samt kring de personer som i sin rehabilitering fått ett boende i tränings- eller försökslägenhet.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning har genom utvecklingsmedel från Socialstyrelsen fått möjlighet att i projektet ”Ekonomi i fokus – en strukturerad metod för att förebygga hemlöshet” pröva en modell med förstärkt skuld- och budgetrådgivning för att förhindra vräkningar och därmed hemlöshet.

Det är enligt förvaltningens uppfattning inte möjligt att bygga bort hemlösheten även om tillgången till billigare bostäder vore önskvärd. Problematiken är komplex och behöver mötas med många olika insatser. Flera av de förslag som motionärerna nämner är lovvärda och möjliga att genomföra. Till exempel är förslaget om en hemlöshetskoordinator i varje stadsdelsförvaltning en efterfrågad funktion av samarbetspartners som hyresvärdar, kronofogde m.m. En sådan funktion skulle bland annat öka möjligheten att förhindra vräkningar och medföljande hemlöshet. Det är dock, enligt förvaltningens uppfattning, inte realistiskt att tro att hemlösheten kan försvinna inom en period av fem år trots kraftfulla och flexibla insatser.

Förvaltningen, anser liksom motionärerna, att staden borde bygga upp särskilda insatser för unga vuxna så att härbärgesboende kan undvikas. Det är inte lämpligt att unga vuxna vistas i dessa miljöer.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen planerar en sammanhållen utbildningssatsning, som är tänkt att sträcka sig över flera år, för förebyggande insatser och metodutveckling i stadens hemlöshetsarbete. Några viktiga huvudområden som har lyfts fram är vräkningsförebyggande arbete, förebyggande arbete bland utsatta unga vuxna, förebyggande arbete bland äldre människor samt att ta sig ur hemlöshet. Förvaltningen ser positivt på en sådan satsning.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 12 mars 2009 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Rolf Lindell m.fl. (s), Marion Sundqvist (mp) och Per Hamnström (v), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Rolf Lindell m.fl. (s), Marion Sundqvist (mp) och Per Hamnström (v), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Marion Sundqvist (mp), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 mars 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Östermalms stadsdelsförvaltning har tagit del av motionen och kan instämma i att hemlösheten ibland kan uppfattas som ett naturligt inslag i gatubilden och att det riskerar att bli ett normaliserat tillstånd i gatubilden. Man får inte glömma att bostads- och hemlösheten många gånger är det mindre problemet hos de personer vi kallar hemlösa. Betydligt större problem är ofta en varaktig arbetsförmåga, psykisk funktionsnedsättning, missbruk och/eller kriminalitet. Många hemlösa har en gång i tiden haft hem och bostad men har av olika skäl blivit av med denna.

Förvaltningen instämmer i att det görs många bra insatser för hemlösa, både av kommunen och frivilliga organisationer. Likaså anser förvaltningen att det i de flesta sammanhang är av stor betydelse att samverka, både internt och externt, för att uppnå önskade resultat. Detta gäller givetvis även i arbetet med att minska och förebygga hemlöshet. Att som motionärerna tro, att staden inom fem år inte har några hemlösa, anser förvaltningen vara orealistiskt, men anser likväl att målsättningen är rätt. Förvaltningen menar också att problematiken med hemlöshet inte i alla delar kan byggas bort, eller stödjas eller behandlas bort, men till vissa delar förebyggas, inte minst genom tidiga insatser för barn och unga. Stadsdelsförvaltningen vill i sammanhanget informera om att enligt stadens definition av hemlöshet är personer som bor i tränings- och försökslägenheter samt stödboenden fortfarande att betrakta som hemlösa, varför den delen av förslaget är motsägelsefullt. Förvaltningen är av den uppfattningen att stadens nuvarande organisation och arbete mot hemlöshet och med hemlösa fungerar väl och menar att motionens förslag om en femårsplan knappast kommer att leda till färre hemlösa i staden än de nuvarande åtgärderna.

Föreningen Ny Gemenskap

Föreningen Ny Gemenskaps svar daterat den 11 mars 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Föreningen Ny Gemenskap har beretts möjlighet att lämna synpunkter på motion av Karin Rågsjö m.fl. (V) om tidtabell för att avskaffa hemlösheten. Ny Gemenskap uppskattar att staden på detta sätt tar in frivilligorganisationernas kunskaper i beredningen av ett ärende inför beslut.

Ny Gemenskap delar den syn som ges i motionens bakgrundsbeskrivning, att hemlösheten har blivit ett normaliserat tillstånd av utanförskap. En majoritet av föreningens medlemmar är hemlösa. Under de fyrtio år vår förening varit verksam har situationen för hemlösa inte förbättrats, snarare tvärtom. Möjligheten att få egen bostad och att försörja sig själv är idag mindre än när föreningen startade sin verksamhet julen 1968. Den egna problematiken är svårare än tidigare. Många som besöker Ny Gemenskaps öppna verksamhet har en kombination av psykiska funktionshinder och miss-

bruksproblematik.

Mer kunskap behövs

Ny Gemenskap konstaterar med tillfredsställelse att alla politiska partier vill ta krafttag för att ingen ska behöva vara hemlös, men konstaterar samtidigt att ingen lyckats omsätta politiska mål i verkningsfull handling, även om det under åren gjorts många goda försök. Den optimism som motionen andas är bra, men att med motionärerna hävda att svaren finns i våra egna händer är nog inte helt sant. En nollvision för hemlöshet vill vi gärna ställa upp på, och försöka medverka till att förverkliga! Samtidigt vill vi understryka behovet av mer forskning och utvärderingar kring olika insatser för att motverka att människor blir hemlösa och att stödja dem som blivit hemlösa att återfå en bostad.

Socialt ansvarstagande fastighetsägare

Orsakerna till hemlöshet är många, och lösningarna måste vara både på strukturell och på individuell nivå. För många hemlösa är den bästa lösningen att få en bostad, som en god bas för att ordna upp annat i sitt liv. Detta försvåras av att antalet hyreslägenheter till rimlig hyra minskar, samtidigt som regionens befolkning och därmed efterfrågan på dessa lägenheter ökar. Stadens allmännyttiga bostadsföretag har en viktig roll att spela när det gäller att ge hemlösa möjlighet att komma tillbaka på bostadsmarknaden. De allmännyttiga företagen har dock snarast tonat ner sin bostadssociala roll. Staden bör i sina ägardirektiv tydliggöra det allmännyttiga ansvaret att motverka hemlöshet. De allmännyttiga företagen kan dock inte ensamma ha denna roll, fler privata hyresvärdar måste ta samma sociala ansvar som allmännyttan. Fler överenskommelser behöver träffas mellan staden och privata fastighetsägare, bl.a. vad gäller försöks- och träningslägenheter.

Fler, inte färre, öppna verksamheter

För en del av de hemlösa som är med i Ny Gemenskap räcker det dock inte att bara få en egen lägenhet. Den egna problematiken är alltför stor. Socialtjänstens utbud av insatser har dock alltför ofta utformats *för*, inte *med*, dem det gäller. En vilja till förändring kan bara komma inifrån, inte utifrån. Andra kan vara med och stödja, men inte diktera villkoren. Ibland får föreningen Ny Gemenskap höra att vi gör oss skyldiga till ett medberoende, att vi genom vår verksamhet möjliggör fortsatt hemlöshet. Vi vet bättre. Vi vet att den bästa vägen att stödja en människa till att förändra en svår livssituation är att möta denne person med värme och respekt, som en vän. Det är inte genom att göra livet ännu svårare man hjälper en person att tro på sig själv och att det finns en framtid. Tvärtom är det genom att förmedla ljuspunkter i tillvaron, så som Ny Gemenskap har möjlighet att göra i sin öppna verksamhet. Därför ser vi med oro på nuvarande nedmontering av daghärbärgen och andra goda mötesplatser för hemlösa. Vi menar att det i Stockholms innerstad måste finnas fler mindre ställen av Ny Gemenskaps karaktär dit man väljer själv att gå och där alla är välkomna. Man ska inte bli utpekad som hemlös och hjälpberoende, utan bjudas in till en öppen gemenskap där man både kan möta vänner och knyta nya kontakter. Den studie som Socialtjänstförvaltningen genomförde i februari visade att ett dominerande skäl för att besöka Ny Gemenskaps öppet hus är ”för att träffa mina vänner eller andra som betyder mycket

för mig”.

Stödet måste utgå från den enskildes eget beslut

I en sådan miljö kan man få en tilltro till att förändring är möjlig. Ny Gemenskap söker i stödjande samtal motivera till att ordna en bostad, etablera kontakt med socialtjänst och psykiatri mm. För vissa personer kan det vara viktigt att omgående fånga upp beslutet att ändra sin livssituation. Bakom besluten ligger många tidigare misslyckanden, en svag tilltro till sig själv, och många motiverande samtal. När beslutet tas är det viktigt att snabbt möta det med t.ex. ett litet, stödjande boende, av den typ som Ny Gemenskaps Kammiss boende är exempel på. Vår erfarenhet är dock att socialtjänsten varken är snabb, flexibel eller alltid så lyhörd för vad den enskilde själv vill. Föreningen Ny Gemenskap har av staden getts möjlighet genom Kammiss boende att vara snabbare än vad socialtjänsten med sin nuvarande struktur är. Det är dock högst frustrerande när det är lika svårt att motivera socialtjänsten att ge en hemlös ännu en chans som det varit att motivera den hemlöse att våga tro på sig själv.

Motionens 14-punktsprogram

Ny Gemenskap kan instämma i många av de förslag motionärerna ger, samlat i 14 punkter. Vi delar särskilt bedömningen att det behövs insatser inom det bostadspolitiska området samt att handlingsplanerna för – och med – personer som är hemlösa måste vara individuella. Det finns ingen lösning som är rätt för alla. Därför menar vi också att de öppna mötesplatser som finns för hemlösa personer måste se olika ut. Att hävda att sociala kooperativ skulle ersätta daghärbärgen är ett exempel på en tro att det finns en ”rätt” lösning. Verkligheten är att det behövs både och, och att daghärbärgen om de utformas så som Ny Gemenskaps öppna verksamhet kan kombinera öppenhet med aktivitet och arbetsgemenskap som kan jämföras med ett socialt kooperativ.

Att minska antalet natthärbärgen till förmån för andra typer av boenden kan däremot vara en god strategi. Natthärbärgen behövs men problemet är att alternativen är för få. Ny Gemenskap tror på fler små enheter av typ Kammiss boende.

Ny Gemenskap tillstyrker också att det inrättas en stadsövergripande hemlöshets-samordnare, som har mandat att samordna insatser från olika förvaltningar och stadens bolag. Det är då naturligt att frivilligorganisationerna finns med i detta arbete.

Stadsmissionen

Stadsmissionens svar daterat den 31 mars 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms Stadsmission har tagit del av stockholmsvänsterns motion ”Tidtabell för att avskaffa hemlösheten” och vi uppmuntrar den stadsövergripande planen med målsättningen att på fem år avskaffa hemlösheten – under förutsättning att planen är partiöverskridande.

Att planen föregås av en brukarundersökning stöder vi om syfte och mål med undersökningen tydligt formuleras och kommuniceras samt att frivilligorganisationer

inbjuds att medverka. Den referensgrupp som föreslås bör utöver hemlösa, frivilligorganisationer och politiker – från alla partier – även innehålla representanter från forskarvärlden och privata aktörer.

Vi uppmuntrar satsningar på förebyggande och tidiga insatser för att förebygga hemlöshet. Att förstärka arbetet med barn och ungdomar i riskzon så att de inte hamnar på härbärgen är livsviktigt men det kräver att resurser läggs på att ta fram arbetsmetoder för att *nå* de riskutsatta. Här krävs också en större samverkan mellan befintliga verksamheter/-organisationer samt metoder/spridning av metoder/ för uppföljning av resultat.

Stadens insatser måste samordnas bättre och en vårdkedja med boendestöd i tränings- och försökslägenheter och sysselsättning är en bra utveckling. Samverkan och översyn kommer att främja metod- och modellutveckling om vi gemensamt arbetar för att besvara vad det är som fungerar och vad det är som inte fungerar – vad vi kan sluta med.

En stadsövergripande hemlöshetssamordnare och hemlöshetskoordinatorer i varje stadsdelsnämnd kan vara en bra resurs. Dock får denna funktion inte ta resurser från det praktiska arbetet i frågan.

Kommentarer på punkterna i den stadsövergripande planen

Förstärk arbetet med barn och ungdomar i riskzon så att de inte hamnar på härbärge

Ja! Frågan är hur vi når dem som är i riskzon. Inventera befintliga verksamheter som möter målgruppen och beskriv de metoder som gör skillnad.

0-tolerans för vräkningar av barnfamiljer och äldre

Ja!

500 lägenheter per år under fem år varav 100 tränings- och försökslägenheter vid behov

Ja!

100 lägenheter i stödboenden per år för hemlösa med psykisk problematik eller med behov av att bo kollektivt

Ja! Är det befintliga eller nybyggen?

Hemlösa som får lägenhet har rätt till boendestöd och arbete i sociala arbetskooperativ

Ja! Men de ska också erbjudas andra former av sysselsättning, arbeten och arbetsplatser.

Budget- och skuldrådgivning samt skuldsanering ska erbjudas alla som önskar

Ja! Med en lagstadgad begränsning av kötiden.

Individuell handlingsplan för alla hemlösa

Hur? Vem? Individens handlingsplan skall göras med stor delaktighet av individen, målen ska vara nåbara och det ska finnas utrymme för långsiktighet.

Hemlöshetskoordinatorer i stadsdelsnämnderna för att stoppa vräkningar och nyrekrytering

Förutsatt att byråkratin inte blir för stor och att det inte kompenseras med neddragningar i den direkta insatsen till dem som lever i hemlöshet. Ser gärna att de frivilligorganisationer och privata aktörer som bedriver insatser för målgruppen, deltar i

möten med hemlöshetskoordinatorerna.

Ersätt daghärbergen med sociala arbetskooperativ som har en klar och tydlig inriktning

Ersätt med sociala arbetskooperativ och med andra verksamheter med motivationsarbete och sysselsättning.

Minska antalet härbergen och satsa istället på andra typer av boenden

Ja! Ersätt samtliga härbergen med dygnet-runt boende med motivationsarbete.

Inför 29 årsgräns på härbergen – ingen ung vuxen ska bo på härberges

Ja! Kräver att gruppen unga vuxna samlas upp. Idag ser vi en ökning av unga vuxna kvinnor på Klaragården. Dock, finns det en risk med att samla denna grupp i kategoriboenden. Satsa starkt på behandling och boende med stöd, i kombination med sysselsättning.

Förstärk kompetensen inom hemlöshetsområdet i alla berörda nämnder och styrelser

Ja!

Kommunala bostadsbolag ska inte diskriminera människor med ekonomiskt bistånd vid uthyrning av lägenheter

Ja!

Privata hyresvärdar måste lämna betydligt fler försöklägenheter till bostadsförmedlingen

Ja!

RESERVATIONER M.M.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Reservation anfördes av Karin Rågsjö (v) och Abdo Goriya m.fl. (s) enligt följande

1. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden tillstyrker motionen.
2. Därutöver vill vi framföra följande.

Stockholms hemlöshetssituation kräver ett helhetsgrepp där fler instanser förutom socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden samt frivilligorganisationerna är aktörer.

Det krävs ett nytänkande samt satsningar på olika bostadsalternativ. Dessutom måste vården och behandlingen inom missbruk och psykiatri förstärkas.

Samtliga partier är ansvariga för den uppkomna situationen men den nuvarande majoriteten har bl. a genom sin bostadspolitik bidragit till att förvärra situationen, vilket främst kommer att drabba nästa generation.

För att nå resultat behövs långsiktighet, kontinuitet och tydliga målsättningar. Det behövs ett samlat arbete som strävar efter resultat som är tydliga och som innebär en rejäl nedgång i antalet hemlösa. Hemlösheten är ingen naturlag i en modern stad, den går att avskaffa.

Reservation anfördes av Stefan Nilsson (mp) enligt följande

1. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden tillstyrker i huvudsak motionen.
2. Därutöver anför följande.

Förvaltningens förslag till svar på motionen uppehåller sig mycket vid uteliggare, trots att de utgör en minoritet av de hemlösa. Många människor som har skulder eller blivit vräkt har mycket svårt att få lägenhetskontrakt via bostadsmarknaden, trots arbete och avsaknad av missbruk eller psykiatrisk problematik. Ofta bor de i andra hand eller i andra mer eller mindre tillfälliga lösningar, vilket skapar stress och utanförskap. De som blir uteliggare har ofta tidigare haft dessa typer av tillfälliga boendelösningar. Det är viktigt att arbetet med att minska hemlösheten till stor del också riktas mot de hemlösa som inte kan karaktäriseras som uteliggare, eftersom det förebygger social utslagning.

Stockholms hemlöshetssituation har varit relativ oförändrad under många år och kräver ett nytänkande, både när det gäller bostäder och stöd till hemlösa. En fast bostad bör vara en grundläggande mänsklig rättighet. Stockholms stad bör bilda en organisation för att förfoga över lägenheter, för uthyrning till dem som av egen kraft inte kommer in på den ordinarie bostadsmarknaden.

En sådan organisation ska ha ett nära samarbete med privata hyresvärdar och allmännyttiga bostadsföretag och kunna köpa delar av bostadsbestånd eller hyreshus för

uthyrning till hemlösa. Denna modell skulle skapa större möjligheter att skräddarsy lösningar, med olika typer av stödinsatser för de med missbruk, behov av psykiatrisk vård eller med annan problematik.

För att förebygga hemlöshet behövs vidare en rad andra insatser. Förbättrad och mer tillgänglig missbruksvård och psykiatrisk vård, god tillgång på skuldrådgivning och bra boendestöd är mycket viktigt. Ett förbättrat samarbete med skola, socialtjänst, ungdomsmottagningar m.fl. behövs också, för att förebygga att unga blir hemlösa.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Magnus Dannqvist m.fl. (s), Rosa Lundmark (v) och Jonas Eklund (mp) enligt följande

1. Nämnden beslutar att tillstyrka motionen.
2. Därutöver vill vi framföra följande.

De hemlösa i Enskede-Årsta-Vantör har blivit femton procent fler sedan år 2006. Det betyder att vi har cirka 275 personer i vårt område som saknar en egen dörr att stänga om sig. Det är 275 för många. Vår vision måste vara att avskaffa hemlösheten som är ovärdig ett humant samhälle. Vi är en av få stadsdelsnämnder som har fått fler hemlösa under de senaste två åren och har högst andel under 26 år. Behovet av andra insatser än härberge för unga vuxna enligt motionens intentioner är med andra ord mycket brådskande för vår del.

Förvaltningens påpekande om att bostadsförmedlingen avslår ansökningar om social förtur och hänvisar till försöks- och träningslägenheter visar att stadens nämnder och styrelser inte drar åt samma håll i arbetet mot hemlösheten. Att tillgången på försöks- och träningslägenheter behöver öka och att det är svårare att bli godkänd som hyresgäst är andra exempel på att planeringen inte är samordnad och optimal.

Vi delar förvaltningens uppfattning att hemlöshetsfrågan är komplex och berör många samhällsområden. Självfallet kan inte socialtjänsten ensam avskaffa hemlösheten, vilket också är ett bärande inslag i motionen. Exempelvis tas sambanden mellan hemlösheten och bostadspolitik upp, där utförsäljningen av allmännyttan och prioriteringen av bostadsrätter minskat antalet billiga hyresrätter som hemlösa har råd att hyra. Förslagen om hemlöshetskoordinatorer i stadsdelsnämnderna och en hemlöshets-samordnare under kommunstyrelsen grundas också på behovet av stärkt samordning och ökat helhetsansvar.

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Rolf Lindell m.fl. (s), Marion Sundqvist (mp) och Per Hamnström (v) enligt följande

att föreslå att i huvudsak bifalla Karin Rågsjös (v) motion samt
att föreslå att behandlingen av motionärens förslag samordnas med de förslag som förs
fram i motion till Kommunfullmäktige av Abdo Goriya (s) om hemlöshet

Särskilt uttalande gjordes av Rolf Lindell m.fl. (s), Marion Sundqvist (mp) och
Per Hamnström (v) enligt följande

Hemlöshet är oacceptabelt i ett välfärdssamhälle. Att ha någonstans att bo är en
grundläggande mänsklig rättighet. Vi kan inte vara tillfreds förrän den dag då varje
stockholmare har ett hem.

Om vi ska lyckas motverka hemlösheten måste vi angripa problemen både med
hjälp av förebyggande arbete, innan problemen uppstår, och genom aktiva insatser när
behovet uppstått.

Karin Rågsjö (v) och Abdo Goriya (s) har båda föreslagit viktiga insatser för att åt-
gärda hemlöshet. Behandlingen av dessa motioner bör ske samordnat i syfte att hitta
bredast möjliga effektiva lösningar på problemet

Särskilt uttalande gjordes av Marion Sundqvist (mp) enligt följande

Det är lovvärt att Karin Rågsjö m fl (v) vill ta krafttag för att avskaffa hemlöshe-
ten. Det är förödande att vi vänjer oss vid uteliggare som någonting normalt, speciellt
att våra barn växer upp och vänjer sig vid detta. I ett så rikt samhälle som vårt ska inte
något sådant få förekomma. Det är inte värdigt vårt samhälle.

Visst har de hemlösa många andra problem, men först och främst måste man ha
någon form av boende, ett hem, innan man kan ta emot hjälp för sin psykiska ohälsa,
sitt missbruk m.m. I motionen ges en bra och genomtänkt plan för att avskaffa hem-
lösheten. Det är möjligt att avskaffa hemlösheten om den politiska viljan finns.

Det är viktigt att byggandet av billiga hyresrätter kommer igång. Alternativa boen-
deformer som kooperativa hyresrätter och kollektivhus bör också byggas. Här är läge
för arkitektävlingar med nytänkande som krav.

Sist, men inte minst, bör vi satsa på att förebygga hemlöshet genom att satsa på
barnen och de unga. Psykisk ohälsa grundläggs tidigt. Att satsa på barnen är en verklig
investering för framtiden. Går det snett blir det dyrt för samhället och ett stort lidande
för den enskilde.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2008:95

2008:95

Motion av Karin Rågsjö m.fl. (v) om tidtabell för att avskaffa hemlösheten

Dnr 325-2944/2008

Hemlösheten i dagens Stockholm – Nuläge

År 2008 är 3 081 personer hemlösa i Stockholms stad. Drygt 400 av dessa är akut hemlösa, det vill säga de bor på härbärgen eller är uteliggare. Hemlösheten har blivit ett naturligt inslag i gatubilden, ett normaliserat tillstånd av utanförskap. Frågan är om vi inte kan bättre år 2008 än att fortsätta låta 3 081 stockholmare vara hemlösa?

Det görs många bra insatser för hemlösa i Stockholm av kommunen och frivilliga organisationer. Trots det minskar inte hemlösheten mer än marginellt. Så har det varit alldeles för länge. För vi som lever år 2008 ser väl hemlösheten som en väldigt märklig företeelse. För vi kan ju stoppa nyrekryteringen av unga in i hemlösheten och vi kan ersätta härbärgen som stigmatiserar hemlösa med lägenheter och stödboenden. Ska vi i en modern finansiellt stark stad ha 3 081 hemlösa personer varav 400 ligger ute? Ska vi acceptera misären? Eller ska vi sätta oss ned och göra något tillsammans? Vad har vi för samhälle som accepterar att unga män och kvinnor hamnar på härbärgen? Ska vi administrera hemlöshet som den vore kronisk?

Framtiden – Om fem år kan vi ha en stad som utan hemlösa

Frågorna är många, men svaren finns faktiskt i våra egna händer. Om staden vill avskaffa hemlösheten så kan vi göra det. Det är bara att sätta igång och aldrig tappa fokus. Det kan inte vara svårt att ge ett värdigt liv till 3 081 personer, det är fullt möjligt att avskaffa hemlösheten bara viljan finns. Och den

viljan måste vara självklar om vi vill ha ett humant samhälle. Stockholmsväns-tern har i sitt budgetförslag för staden föreslagit en 5-årig plan för att avskaffa hemlösheten. Genom en stadsövergripande plan med tydliga årsmål och stora satsningar ska Stockholm på fem år ta bort hemlösheten. Men först vill vi göra en brukarundersökning.

Brukarundersökning – de hemlösa ska vara med och sätta dagordningen

En brukarundersökning bland hemlösa bör göras av socialtjänstnämnden i samverkan med stadsdelsnämnderna för att de hemlösas röster ska höras i planeringen, genomförandet och uppföljningen av hur vi kan nå en nollvision för hemlösheten. Med brukarundersökningen som grund bör staden bilda en referensgrupp, där bland annat hemlösa och representanter för frivilligorganisationer tillsammans med politiker från alla partier arbetar med att ta fram en 5-årsplan för att få bort hemlösheten. De förslag som vänsterpartiet har tagit fram ska revideras med hänsyn till vad som kommer fram i brukarundersökningen och i referensgruppens arbete.

Bostadssituationen påverkar hemlösheten – bygg fler billiga hyresrätter

Hemlösheten hänger ihop med bostadspolitiken. Utförsäljningen av allmännyttan leder till en massiv minskning av hyresrätter främst i innerstaden men även i närförorter. Tillgången på försökslägenheter i attraktiva områden försämras. De som har en försökslägenhet i dessa områden får svårare att bo kvar än om allmännyttan hade varit kvar som värd. De som varit hemlösa har inte råd att köpa bostadsrätt. Dessutom byggs färre hyresrätter och de som byggs är för dyra att hyra för att de som har missbrukat, varit hemlösa och har skulder. Utan billiga hyresrätter som subventioneras av staten förvärras hemlösheten och segregationen.

Förebygg hemlöshet – satsa på barn och unga i tid

Ett viktigt led i en nollvision för hemlösheten är att kraftigt förstärka förebyggande och tidiga insatser för barn och unga och deras föräldrar i samverkan mellan förskolan, skolan, socialtjänsten, landstinget med flera aktörer. Det krävs långsiktiga prioriteringar av tidiga insatser i förskola och skola som gynnar barns psykiska hälsa.

Samordna och följ upp – hemlösheten är inte bara en social fråga

Staden måste bli mycket bättre på att samordna sina insatser för att hemlösa ska få bostäder. De kommunala bostadsbolagen har en mycket viktig roll i arbetet mot hemlösheten eftersom de dels har möjlighet att bygga fler billiga hyreslägenheter och dels kan arbeta för att minska vräkningarna. En viss andel av de lägenheter som lämnas in till bostadsförmedlingen ska reserveras för hemlösa. Stimulansbidrag måste införas för att bygga stödboenden för hemlösa med missbruk och/eller psykisk problematik. Socialtjänstnämnden och stadsdelsnämnderna ska söka upp och motivera hemlösa kvinnor och män till stöd och behandling. Samverkan med landstinget ska stärkas. En stark vårdkedja ska byggas upp med boendestöd i tränings- och försökslägenheter och sysselsättning för härbärgesboende med gravt missbruk och psykiska problem. Stöd- och vårdboenden ska utvecklas för olika behov och önskemål.

Samverkan och uppföljning är A och O i allt arbete, om man vill få resultat. Ett led är att inrätta hemlöshetskoordinatorer i stadsdelsnämnderna och eventuellt också i andra nämnder och styrelser. Tillsammans kan dessa bilda ett stadsövergripande nätverk för att samordna och följa upp genomförandet av nollvisionen mot hemlöshet. Förmodligen krävs en stadsövergripande hemlöshetssamordnare direkt underställd kommunstyrelsen, för att se till att alla krafter arbetar mot samma håll. Förutom regelbunden avrapportering i respektive nämnd och styrelse krävs också att kommunfullmäktige kan följa arbetet, förslagsvis genom att tre gånger per år få en rapport om hur arbetet fortskrider.

Förslag på punkter i en tydlig stadsövergripande plan

- Förstärk arbetet med barn och ungdomar i riskzon så att de inte hamnar på härbärg
- 0-tolerans för vräkningar av barnfamiljer och äldre
- 500 lägenheter per år under fem år varav tränings- och försökslägenheter vid behov
- 100 lägenheter i stödboenden per år för hemlösa med psykisk problematik eller med behov av att bo kollektivt
- Hemlösa som får lägenhet har rätt till boendestöd och arbete i sociala arbetskooperativ
- Budget- och skuldrådgivning samt skuldsanering ska erbjudas alla som önskar
- Individuell handlingsplan för alla hemlösa

- Hemlöshetskoordinatorer i stadsdelsnämnderna för att stoppa vräkningar och nyrekrytering
- Ersätt daghärbärgen med sociala kooperativ som har en klar och tydlig inriktning
- Minska antalet härbärgen och satsa istället på andra typer av boenden
- Inför 29 årsgräns på härbärgen – ingen ung vuxen ska bo på härbärge
- Förstärk kompetensen inom hemlöshetsområdet i alla berörda nämnder och styrelser
- Kommunala bostadsbolag ska inte diskriminera människor med ekonomiskt bistånd vid uthyrning av lägenheter
- Privata hyresvärdar måste lämna betydligt fler försökslägenheter till bostadsförmedlingen.

Finansiering

Hemlöshetssatsningen kan finansieras genom investeringar om 85 mnkr reserverade från tidigare mandatperiod, genom planerade och nya investeringar i bostadsbolagen samt genom utökade budgetramar inom individ- och familjeomsorgen. Ett kraftigt utökat byggande av billiga hyresrätter är samtidigt ett led i arbetet att aktivt möta lågkonjunkturen.

Med hänvisning till ovanstående förslag föreslår vi att kommunfullmäktige beslutar att

1. Upprätta en tydlig stadsövergripande plan för att avskaffa hemlösheten på fem år i enlighet med motionens intentioner och förslag.
2. Inled arbetet med en brukarundersökning bland hemlösa för att ta fram förankrade förslag.
3. Bilda därefter en referensgrupp med bland annat hemlösa, politiker från alla partier och frivilligorganisationer som tar fram konkreta förslag och följer genomförandet.
4. Ta fram en kraftfull organisation i staden för att samordna och följa upp hemlöshetsarbetet i alla berörda nämnder och styrelser.
5. Avsätt ytterligare medel för att kunna förverkliga planen att avskaffa hemlösheten.

6. Rapportera hemlöshetsarbetet till kommunfullmäktige tre gånger per år.
7. Gör en större uppföljning efter två års arbete.

Stockholm den 15 december 2008

Karin Rågsjö *Ann Mari Engel* *Margareta Johansson*

Mehdi Oguzsoy *Stellan Hamrin* *Inger Stark*

Susanna Brolin *Mattias Ericson* *Maria Hannäs*